

Василь Степанович Талпош

30 грудня 2006 р. після складної і тривалої хвороби в м. Тернополі помер відомий орнітолог, педагог та натураліст – Василь Степанович Талпош.

Ця звістка примусила нас засумувати, і особливо всіх тих, для кого Василь Степанович був рідним або дуже близьким другом. Гірко усвідомлювати таку втрату, а особливо коли у пам'яті ще такі свіжі події орнітологічних нарад-зустрічей, наукових дискусій, цікавих польових екскурсій, що так цінувалися після кожної конференції. Гіркота втрати особливо болісна, коли розумієш, що спливає час, який вже не поверне нам минулих і не дасть нових можливостей, нових наукових досягнень, нових зустрічей, що ще недавно були такі радісні та актуальні. В такі години ми всі розуміємо, як важливо цінувати щире дружбу, спільно набути наукове орнітологічне товариство, яке для багатьох із нас стало чи не найважливішим розділом у книзі свідомого життя. Завдяки цілеспрямованій праці Василь Степанович у цій книзі залишив яскраві сторінки, що і зараз такі важливі для починаючих орнітологів чи для всіх, хто продовжує працювати на орнітологічній ниві, дбати про збереження природи рідного краю. Так, хотілося б щоб наші вчителі залишались з нами назавжди, але вони, як і улюблені перелітні птахи, відлітають і одного разу вже не повертаються. Тому серед багатьох наших сповнених мрій, найбільші або найдорожчі – не сповняються. І не слід цього приховувати, але пам'ятати, що спільна творча праця на захист природи і птахів є найкраща мета, яка не потребуватиме оправдання перед наступними поколіннями. Усвідомлюючи це, ми повинні найбільше цінувати саме ті години, коли ми разом вчимося, працюємо і будемо, очевидно для того, щоб і після нас було що досліджувати та охороняти. Як вчений і педагог, Талпош В.С. завжди звертав увагу серед молоді на фахову підготовку нового

покоління орнітологів, вболівав про це. Ми, хто залишився після нього, тепер можемо тільки подякувати за ті спільні зустрічі, де так приємно і радісно було бачити і чути Василя Степановича серед людей і птахів.

Народився Василь Степанович Талпош 24 квітня 1938 р. в селі Іза Хустського району Закарпатської області. Після закінчення Хустської середньої школи у 1955 р. вступив на біологічний факультет Ужгородського державного університету. У перші студентські роки проявив себе як допитливий натураліст, що досліджував рибу, земноводних, ссавців, любив малювати. Успішно захистив дипломну роботу з біології снігової полівки. Після завершення університетського навчання, з 1960 р. Василь Талпош працював на посаді наукового співробітника науково-дослідної частини Ужгородського університету. Згодом перейшов на посаду завідувача Зоологічного музею Ужгородського університету і саме з цього часу остаточно визначився як орнітолог. Саме В.С. Талпош першим після О. Грабара відновлює орнітологічні дослідження на Закарпатській низовині і темою своєї дисертаційної роботи обирає фауну птахів цього регіону. І хоча у 1963 р. Василь Степанович переїздить до Кременецького педагогічного інституту, де розпочинає педагогічну діяльність на посаді старшого викладача, все ж він продовжує досліджувати орнітофауну Закарпаття. У 1969 р. успішно захищає кандидатську дисертацію в Інституті зоології АН України. Далі розпочинається найбільш плідний науковий та педагогічний період. Після переїзду з Кременця у Тернопіль Василь Степанович разом з Інесою Віталіївною Марисовою започатковує новий етап в історії досліджень орнітофауни Західного Поділля. Ця тематика досліджень залишилась у нього на все життя.

Набувши звання доцента, найбільше часу Василь Талпош віддав кафедрі зоології

Тернопільського державного педагогічного інституту (тепер університет). Тут він викладав загальні курси із зоології хребетних, еволюційного вчення, тривалий час керував польовою практикою студентів. Багато творчої праці присвятив Василь Степанович навчальному процесові, підготовці кадрів, методичним розробкам. Під його керівництвом пройшли захист сотні курсових та дипломних проектів студентів, організовано багато студентських експедицій у Карпати та Поділля. Звичною була копітка праця над рецензуванням дисертацій із зоології хребетних, а особливо – біології та охорони птахів.

Можливо найбільш логічним творчим етапом В.С. Талпоша була діяльність по відтворенню наукової та природоохоронної роботи Українського орнітологічного товариства, яке спочатку почало діяти як Українське відділення Всесоюзного орнітологічного товариства (засноване у 1983 р.). У 1984 р. Василь Талпош став головою оргкомітету Першої наради орнітологів західних областей України, яка відбулася на його кафедрі в Тернополі. Нарада була присвячена розвитку аматорського орнітологічного руху на заході України. Тоді ж, при обговоренні питань із дослідження гніздової екології птахів, з його ініціативи, виник регіональний банк гнізд птахів заходу України, що тепер переріс у Банк даних про гнізда і кладки птахів України. Тернопільська конференція, організована Василем Степановичем, стала вирішальною подією у наступному плануванні та розвитку орнітологічних досліджень на заході України. Тепер сміливо можна сказати, що це був початок нової епохи в українській орнітології, яка

започаткувала міцні традиції аматорського руху у спостереженнях птахів у природі з метою їх вивчення та охорони. Саме на цих засадах і далі розвивається фауністика птахів у західних областях країни.

У науковому доробку Василя Степановича багато книг, методичних посібників, понад 90 наукових публікацій з біології птахів та інших хребетних тварин. Цей цінний спадок ще потребує дослідження і ми сподіваємось, що праці В.С. Талпоша ще довго будуть потрібними нашим та зарубіжним орнітологам, охоронцям природи. Нехай, як і раніше, наукові статті та книги В.С.Талпоша наштовхують молодих зоологів на нові відкриття, перші та цікаві власні публікації про природу та її унікальне явище – птахів. І найкращою пам'яттю про творчий та життєвий шлях Василя Степановича будуть нові орнітологічні праці, де його друзі та молоді орнітологи неодмінно спіратимуться на вже пройдений науковий шлях.

Від імені Українського (з 1997 р. Василь Степанович був почесним членом товариства) та Західноукраїнського орнітологічних товариств, Спільки молодих орнітологів України, Української орнітофауністичної комісії (Василь Степанович один із перших засновників цієї всеукраїнської фауністичної організації у 1982 р.), ми хочемо чемно подякувати родині Василя Степановича за той вагомий вклад вченого у розвиток фауністики, орнітології, зоогеографії, охорони природи, що так активно розвивались у два останні десятиліття його життя.

І.М. Горбань, Д.В. Страшнюк

Рабочая группа по журавлям Евразии планирует провести Международную конференцию **“Журавли Палеарктики: биология и охрана”** с 1 по 4.10.2007 г. на базе Ростовского природного заповедника. Рабочий язык совещания – русский.

Адрес оргкомитета:
123242, г. Москва, ул. Б. Грузинская, 1,
Московский зоопарк, Рабочая группа
по журавлям Евразии;
e-mail: eilyashenko@savingcranes.org.